

(savivaldybė, mokykla)

_____ klasės mokinio(-ės) _____

(vardas ir pavardė)

LENKŲ GIMTOJI KALBA

Mokyklinio brandos egzamino užduotis

Pagrindinė sesija

II egzamino dalis

Testas

2008 m. gegužės 19 d.

Trukmė 1 val. 30 min.

Wskazówki:

- Sprawdź, czy w zestawie egzaminacyjnym nie ma czystych kartek lub innych widocznych błędów drukarskich. Poinformuj o tym egzaminatora.
- Pisać możesz ołówkiem, jednak oceniane będą tylko zadania napisane piórem lub długopisem (kolor atramentu, wkładu – niebieski). Nie można kreślić ani używać korektora.
- Pisz czytelnie. Za nieczytelne odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Wykonując zadania testu, odpowiedzi formułuj zwięźle i zrozumiale. Odpowiedzi muszą się zmieścić w przeznaczonych dla nich miejscach.
- Na brudnopis jest przeznaczona ostatnia strona.

EGZAMINO VERTINIMAS TAŠKAIS

I dalis (rašinys, interpretacija)			II dalis (testas)	TAŠKŲ SUMA
Turinio vertinimas	Raiškos vertinimas	Raštingumo vertinimas		

Vertinimo komisijos pirmininkas: _____
(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai (I) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

TEKST I

Adam Mickiewicz
PAN TADEUSZ (fragment)

(...) Był to znak, że wracali goście z polowania
I krzątała się służba około śniadania.

Jakoż po wszystkich izbach panował ruch wielki,
Roznoszono potrawy, sztuce i butelki;
Mężczyźni, tak jak weszli, w swych zielonych strojach,
Z talerzami, z szklankami chodząc po pokojach,
Jedli, pili lub wsparci na okien uszakach,
Rozprawiali o flintach, chartach i szarakach;
Podkomorstwo i Sędzia przy stole, a w kątku
Panny szeptały z sobą; nie było porządku,
Jaki się przy obiadach i wieczerzach chowa.
Była to w staropolskim domie moda nowa;
Przy śniadaniach pan Sędzia, choć nierad, pozwalał
Na taki nieporządek, lecz go nie pochwalał.

Różne też były dla dam i mężczyzn potrawy:
Tu roznoszono tace z całą służbą kawy,
Tace ogromne, w kwiaty śliczne malowane,
Na nich kurzące wonnie imbryki blaszane
I z porcelany saskiej złote filiżanki;
Przy każdej garnuszek mały do śmietanki.

Takiej kawy jak w Polsce nie ma w żadnym kraju:
W Polsce, w domu porządnym, z dawnego zwyczaju,
Jest do robienia kawy osobna niewiasta,
Nazywa się kawiarka; ta sprowadza z miasta
Lub z wicin¹ bierze ziarna w najlepszym gatunku
I zna tajne sposoby gotowania trunku,
Który ma czarność węgla, przejrzystość bursztynu,
Zapach moki i gęstość miodowego płynu.
Wiadomo, czym dla kawy jest dobra śmietana;
Na wsi nie trudno o nią: bo kawiarka z rana,
Przystawiwszy imbryki, odwiedza mleczarnie
I sama lekko świeży nabiału kwiat garnie
Do każdej filiżanki w osobny garnuszek,
Aby każdą z nich ubrać w osobny kożuszek.

Panie starsze już wcześniej wstawszy piły kawę,
Teraz drugą dla siebie zrobiły potrawę:
Z gorącego, śmietaną bielonego piwa,
W którym twaróg gruzłami posiekany pływa.

Zaś dla mężczyzn wędliny leżą do wyboru:
Półgęski tłuste, kumpia, szkrzydliki ozoru,
Wszystkie wyborne, wszystkie sposobem domowym
Uwędzone w kominie dymem jałowcowym;
W końcu wniesiono zrazy na ostatnie danie:
Takie bywało w domu Sędziego śniadanie.

¹ wiciny – były to wielkie statki na Niemnie, którymi ówczesni Litwini prowadzili handel z Prusami, splewając zboża i biorąc w zamian za nie towary kolonialne.

Zadania do tekstu I

1. Wypisz z tekstu 4 zwroty, oddające panujący gwar, ruch i „nieporządek” przy śniadaniu.

_____

_____

(2 punkty)

2. W każdym z podanych niżej zdań znajdź formę wyrazową, współcześnie już nieużywaną w języku ogólnopolskim. Obok napisz, jaką formą dziś należałoby zastąpić te wyrazy:

Była to w staropolskim domie moda nowa _____

Takiej kawy jak w Polsce nie ma w żadnym kraju _____

Dla mężczyzn wiedliny leżą do wyboru _____

(1,5 punktu)

3. Jak Sędzia ustosunkowywał się do nowego porządku podczas śniadania? Wypisz odpowiedni cytat, zawierający odpowiedź na to pytanie.

_____

_____

(0,5 punktu)

4. Wymień nazwy zastawy śniadaniowej (naczyni), występujące w trzeciej strofie fragmentu. Do każdej nazwy naczynia wypisz z tekstu po 2 określenia.

1. _____ : _____ , _____

2. _____ : _____ , _____

3. _____ : _____ , _____

4. _____ : _____ , _____

(3 punkty)

5. Wymień kolejno 3 obowiązki kawiarki:

a. _____

b. _____

c. _____

(1,5 punktu)

6. Jaka powinna być dobra kawa? Wypisz cytat, charakteryzujący ten napój:

_____

_____

(0,5 punktu)

7. Do jakich zmysłów odwołano się przy opisie kawy? Zaznacz poprawną odpowiedź:

a. zapachu i wzroku;

b. zapachu i smaku;

c. smaku i słuchu.

(0,5 punktu)

<i>Suma punktów za zadania 1–7</i>		

8. Jakie wrażenia wywiera na czytelniku opis przyrządzania kawy: *jest odpychający, niezwykle, niemiły, odrażający, zachęcający czy przygnębiający?* Wybierz spośród podanych 2 odpowiednie określenia i zapisz je niżej:

_____ (0,5 punktu)

9. Przeczytaj poniższą wypowiedź znanego badacza literatury J. Bachórze, pochodzącą z opracowania krytycznego o twórczości A. Mickiewicza.

Kąty dzieciństwa mają dla dorosłych nęcące zapachy, a kraje ojczyste posyłają wygnańcom i uchodźcom wspomnienia woni żywsze niż tym, co pozostali w rodzinnych stronach. (J. Bachórz. Jak pachnie na Litwie Mickiewicza?)

Wyjaśnij w formie krótkiego zwięzłego tekstu, jak rozumiesz to zdanie. W swojej interpretacji uwzględnij dwa główne elementy treści zdania oraz nawiąż do okoliczności powstania poematu A. Mickiewicza *Pan Tadeusz*.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

(5 punktów)

Punkty		
I	II	III

Suma punktów za zadania 8–9			
-----------------------------	--	--	--

TEKST II

Stefan Żeromski

PRZEDWIOŚNIE
(fragment)

Maciejunio, dostrzegłszy rannego gościa na sofie, zafrasował się, zamartwił, o mało nie płakał. Jakże to! Jeszcze śniadania nie ma na stole, a gość, taki gość, paniczów największy przyjaciel, czeka! Zakrzętnął się, zabiegał jak fryga², aż podskakiwał w pośpiechu. Wnet napędził do tej sali bosych pokojówek, jakichś małych „podręcznych” Piotrków i Florków. Nakryto stół i piorunem wniesiono koszyki z chlebem żytnim, z bułkami własnego wypieku, z suchymi ciasteczkami i rogalikami. Maciejunio własnoręcznie naznosił słoików z miodem, konfiturami, konserwami, sokami. Tu podstawił „maselko”, tam rogaliki. Pod siwym przystrzyżonym wąsem uśmiechał się spoglądając na pewien słoik, który nieznacznie wskazywał, i coś „ośmielał się” szeptać z cicha na jego wielką, bardzo wielką pochwałę. Cezary przysiągł mu oczyma, iż odwiąże opakowanie słoika i skosztuje, a nawet sięgnie dokumentnie do wnętrza. Od wczorajszych doświadczeń polegał na zdaniu Maciejunia. Wniesiono uroczyście tacę z kamiennymi imbrykami. W jednym była kawa, kawa jednym słowem – nie jakiś sobaczy *ersatz*³ niemiecki – „kawusia”, rozlewająca aromat swój na dom cały. W kamiennych także garnuszkach podsuwano porcje śmietanki. Z kożuszkami zagorzałymi od ognia uśmiechały się do gościa te kamienne garnuszki, przypiekane przez ogień zewnętrzny.

Cezary, nie czekając na domowników, zabrał się do „kawuńci”, kożuszków, „śmietaneczki”, chleba, który płał po żołniersku, do rogalików, które chrustał od jednego zamachu, do ciastek, miodu, konfitur. Maciejunio przewijał się kiedy niekiedy obok stołu i pochwalał oczyma, uśmiechem albo ruchem niepostrzeżonym zabiegi i czynności gościa. Na pytanie, czy nikt z domowników jeszcze nie wstał, stary sługa dał odpowiedź, iż śpią jeszcze wszyscy. (...)

Nie wszyscy jednak byli we śnie pogrążeni, bo oto dało się słyszeć wesole podśpiewywanie i w lwich podskokach Hipolit Wielosławski wbiegł na ganek. Za chwilę był w jadalni. Maciejunio i jego podwładni zawirowali w sieniach i niewidzialnym kuchennym ośrodku. Wjechały zaraz nowe tace, nowe bochenki na miejsce nadwyrężonych przez Barykę, nowe koszyki z rogalikami, nowe maselniczki i słoiki pełne konfitur.

Hipolit jadł co się zowie. Do smakołyków podanych żądał dodatków w postaci „serwelatek⁴”, szyneczek, serków takich i owakich. Nasycił się wreszcie, rzucił serwetę i wstał od stołu.

² jak fryga – szybko, zwinnie, ruchliwie.

³ *ersatz* (niem.) – namiastka, materiał zastępczy.

⁴ serwelatka – wędzona kielbasa z drobno krojonego mięsa.

Zadania do tekstu II

10. Określ rodzaj literacki utworu *Przedwiośnie*. Swoją odpowiedź uzasadnij, podając 2 cechy właściwe temu rodzajowi literackiemu:

Rodzaj: _____ Cechy: _____
(1,5 punktu)

11. Podaj 6 przykładów wyrazów zdrobniałych i spieszceń, wykorzystanych w danym fragmencie.

_____
_____
_____
_____
(1,5 punktu)

12. Wypisz z tekstu 8 wyrazów i zwrotów, dzięki którym dany fragment ma charakter żywy, dynamiczny.

_____
_____
_____
_____
(2 punktu)

13. Napisz zwroty synonimiczne do wypisanych z tekstu połączeń wyrazowych:

A. *...polegał na zdaniu Maciejunia* – _____

B. *zabrał się do „kawuńci”* – _____

(1 punkt)

14. Wymień 3 cechy osobowości Maciejunia, o których można sądzić na podstawie danego fragmentu.

1 _____ 2 _____ 3 _____
(1,5 punktu)

15. Wskaż w tekście dwa przykłady synonimów wyrazu *jeść*.

1 _____ 2 _____
(1 punkt)

16. Z ostatniego zdania 1 akapitu wypisz przykład personifikacji.

_____
(1 punkt)

Punkty		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

Suma punktów za zadania 10–16			
-------------------------------	--	--	--

Zadania do obu tekstów

17. Znajdź odpowiadające sobie wyrażenia i zwroty, równoległe w obu podanych tekstach i wpisz je w odpowiednich rubrykach tabeli:

	<i>W Panu Tadeuszu</i>	<i>W Przedwiośniu</i>
A	_____	Kawusia rozlewająca aromat
B	takiej kawy jak w Polsce nie ma w żadnym kraju	_____
C	_____	W kamiennych garnuszkach podsuwano porcje śmietanki
D	(...) wędliny leżą do wyboru: Półgęski tłuste, kumpia, szkrzydliki ozoru	_____

(2 punkty)

18. Potwierdź lub zaprzecz każde zdanie, wpisując w każdej klatce *tak* lub *nie*:

		<i>W Panu Tadeuszu</i>	<i>W Przedwiośniu</i>
A	Do śniadania usiedli wszyscy domownicy i goście razem przy wspólnym stole		
B	Na śniadanie tradycyjnie podano gorące danie mięsne		
C	W podanym fragmencie pojawiają się imiona i nazwiska bohaterów		
D	Do stołu podaje i zaprasza gospodyni domu		
E	Ukazana jest gościnność polskiego domu		
F	Kawę wniesiono na tacy w blaszanych imbrykach		

(3 punkty)

19. W jakich jeszcze utworach literatury polskiej (oprócz *Pana Tadeusza* i *Przedwiośnia*) spotykamy opis wspólnego zasiadania do posiłku bądź uczy? Podaj tytuł i nazwisko autora.

1. Tytuł: _____ Autor: _____

2. Tytuł: _____ Autor: _____

(2 punkty)

20. Czy Adam Mickiewicz i Stefan Żeromski mogli się spotykać przy wspólnych śniadaniach? Swoją odpowiedź uzasadnij.

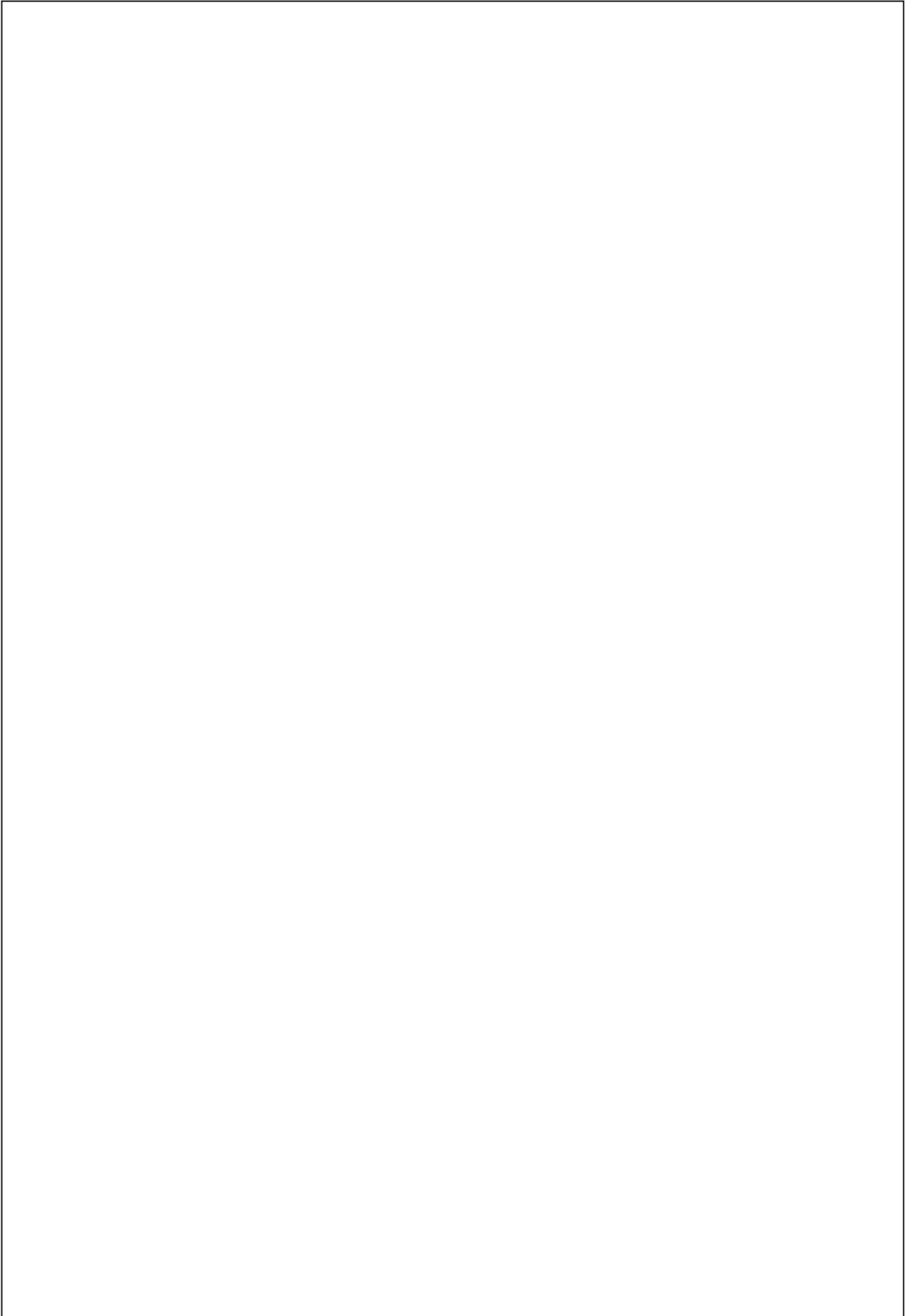
(1 punkt)

Suma punktów za zadania 17–20

Brudnopsis

Ocena wykonania zadań testowych*Członkowie komisji*

	Maksymalna suma	1	2	3
Suma punktów za zadania 1–7	9,5			
Suma punktów za zadania 8–9	5,5			
Suma punktów za zadania 10–16	9,5			
Suma punktów za zadania 17–20	8			
Suma punktów za zadania 21–23	7,5			
Suma punktów	40			